Celjska Mohorjeva družba
Prva slovenska založba

Misterij jugoslovanske identitete – od porajanja do propada

Po drugi svetovni vojni je Komunistična partija Jugoslavije poskušala ustvariti novo skupno identiteto in z »mehko« nacionalno gradnjo preoblikovati državo, kulturo, jezik in vsakdanje življenje. Toda v začetku šestdesetih let je sledil preobrat: ideja jugoslovanskega talilnega lonca je bila opuščena, posledice pa so sprožile nove narodne preporode pod socializmom.

Jugoslovanska ideja se razvije iz ilirskega gibanja 19. stoletja, ki je poudarjalo kulturno in jezikovno sorodnost južnih Slovanov. V prvi polovici 20. stoletja se oblikuje koncept integralnega jugoslovanstva, ki zagovarja enoten jugoslovanski narod. Ta model pa naleti na odpor zaradi močnih nacionalnih identitet (slovenske, hrvaške, srbske itd.). Komunistična partija Jugoslavije sprva podpira pravico narodov do samoodločbe, v času druge svetovne vojne pa razvije federalni model države. Po letu 1945 poskuša uskladiti socialistično ideologijo z večnacionalno realnostjo države. Ne more pa preprečiti, da bi skozi nove narodne preporode kulturne, jezikovne in zgodovinske posebnosti ne dobivale večjega pomena. Jugoslovanstvo kot nadnacionalna identiteta izgublja privlačnost. Čeprav se del prebivalstva v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja vztrajno opredeljuje kot »Jugoslovani«, knjiga pokaže, da je bilo jugoslovanstvo predvsem politični projekt, ki ga je vodila partija, vendar ni nikoli v celoti zaživel kot spontana, množična identiteta. Jugoslovanstvo je tako ostalo ujeto med ideološko vizijo socialistične enotnosti in zgodovinsko trdovratnostjo nacionalnih identitet.

Delo združuje pogled politike od zgoraj, odzive ljudi od spodaj ter vlogo znanosti pri oblikovanju nacionalne politike. Na temo knjige so bili objavljeni nagrajeni članki: ARIS – Odlični v znanosti 2022 in nagrada Estonskega inštituta za historični spomin za najboljše akademsko delo leta 2023.

Podatki o knjigi

- Naslov: Jugoslovanstvo med partijsko ideologijo in narodnimi preporodi
- Avtor: dr. Tomaž Ivešić
- Recenzenta: ddr. Igor Grdina in dr. Predrag Marković
- Urednica: Saška Ocvirk
- Velikost: 140 mm x 210 mm
- Vezava: trda
- Število strani: 408
- ISBN: 978-961-278-667-0
- Cena: 39,50 €
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba, Mohorjeva družba v Celovcu in Goriška Mohorjeva družba.
- Leto izida: 2026

Kontakt

Uredništvo
T 03 426 48 00
urednistvo@celjska-mohorjeva.si

O avtorju

Tomaž Ivešić (roj. 1990 v Celju) je zgodovinar, ki je diplomiral iz zgodovine v Mariboru (2012) in magistriral v Ljubljani (2014). V študijskem letu 2015/16 se je izpopolnjeval na Srednjeevropski univerzi v Budimpešti, kjer je magistriral. Med 2016 in 2020 je bil doktorski raziskovalec na Evropskem univerzitetnem inštitutu v Firencah. Od oktobra 2020 je direktor Študijskega centra za narodno spravo. Je odgovorni urednik revije *Dileme*. Od leta 2022 je član Komisije Vlade RS za reševanje vprašanja prikritih grobišč. V letih 2022–2025 je vodil raziskovalni projekt o slovenskih katoliških intelektualcih in narodnostnem vprašanju (ARIS). Od oktobra 2024 je dekan Fakultete za slovenske in mednarodne študije na Novi univerzi. Raziskuje kulturno in intelektualno zgodovino, nacionalizme in institucije; leta 2024 je pri založbi Routledge izdal monografijo o jugoslovanskem komunizmu ter prejel več vidnih priznanj za znanstvene objave: ARIS – Odlični v znanosti 2022 in nagrada Estonskega inštituta za historični spomin za najboljše akademsko delo leta 2023. Njegova bibliografija šteje več kot dva ducata znanstvenih in strokovnih objav, prav toliko nastopov na konferencah in univerzah v tujini, dve samostojni znanstveni monografiji ter pet monografij v (so)urednikovanju.

Odlomki iz knjige

Projekt ustvarjanja Jugoslovanov je eden najnenavadnejših poskusov »grajenja naroda« v evropski zgodovini. Nikjer drugje v Evropi, razen do neke mere v Sovjetski zvezi, niso poskušali ustvariti skupne identitete iz tako velikega števila različnih etničnih skupin. Gre za doslej najcelovitejši prikaz in analizo fluidne nacionalne politike jugoslovanskih komunistov.

Iz recenzije dr. Predraga J. Markovića

***

Knjiga je pomemben prispevek za razumevanje sodobnih dilem in identitetnih vprašanj v državah naslednicah nekdanje Jugoslavije. Razkriva, kako so ideje o narodu, jeziku in skupnosti oblikovale in sočasno tudi majale – pa celo razbijale – skupno državo. S tem prispeva k širšemu razumevanju družbenih in zgodovinskih procesov, ki so vodili do razpada, ponekod pa tudi do ohranitve določene dediščine jugoslovanske identitete.

Iz recenzije ddr. Igorja Grdine